

ความคาดหวังจากชีวิตคู่

นางพาง ลิมสุวรรณ พ.บ.*

สุวรรณี พุทธิศรี พ.บ.*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการจากคู่สมรส และความคาดหวังจากการมีชีวิตคู่ ในกลุ่มประชากรที่สมรสแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการ สุ่มเลือกจากประชากรหลากหลายอาชีพ จำนวน 1,200 คน เพื่อตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยส่วนหนึ่งของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด ให้ตอบเองอย่างอิสระ คำถามคือ “สิ่งที่ท่านต้องการให้คู่สมรสท่านเป็น หรือสิ่งที่ท่านคาดหวังจากชีวิตสมรสมากที่สุด 5 ลำดับ”

ผลการศึกษา พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามมาจำนวน 727 คน อายุระหว่าง 21-75 ปี อายุเฉลี่ย 42 ปี กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดในการศึกษา คือ 43 ปี (ร้อยละ 8) อัตราส่วน ชาย : หญิง = 1:2 มีผู้หญิง 349 คน (ร้อยละ 71.52) ผู้ชาย 157 คน (ร้อยละ 64.88) ให้ความร่วมมือตอบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคาดหวังจากคู่สมรสและชีวิตคู่ ลักษณะคำตอบแบ่งเป็น 4 กลุ่ม (1) ความคาดหวังจากคู่สมรส (2) ความคาดหวังจากการมีชีวิตคู่ (3) ความคาดหวังที่เกี่ยวกับลูก (4) ความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับบุคคลรอบข้าง พบว่าความคาดหวังจากคู่สมรสที่สูงที่สุดของผู้ชาย อันดับแรก คือ การตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจ (ร้อยละ 31.4) โดยเฉพาะเรื่องความเข้าใจ กำลังใจ การเป็นคู่คิดและเป็นที่ปรึกษา (ร้อยละ 14.4) สำหรับความคาดหวังจากคู่สมรส ของผู้หญิง อันดับแรก มี 2 เรื่อง คือ การตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจ (ร้อยละ 34.8) โดยเฉพาะเรื่องความเข้าใจ กำลังใจ การเป็นคู่คิดและเป็นที่ปรึกษา (ร้อยละ 15) และความต้องการให้คู่สมรสเห็นความสำคัญของครอบครัว (ร้อยละ 15) ส่วนความคาดหวังต่อชีวิตคู่ในผู้ชายและผู้หญิง อันดับแรก คือ ความมั่นคงในเศรษฐกิจฐานะ ส่วนความคาดหวังอันดับแรกที่เกี่ยวข้องกับลูกของผู้ชายและผู้หญิงเหมือนกัน คือ ต้องการให้คู่สมรสมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูลูก ความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับบุคคลรอบข้างของผู้ชายอันดับแรก คือ ต้องการให้คู่สมรสมีความสัมพันธ์กับญาติมากขึ้น ฝ่ายหญิงเองต้องการให้อิทธิพลของเพื่อนและญาติลดลง สรุป ทั้งผู้ชายและผู้หญิงมีความคาดหวังให้คู่สมรสของตนตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยทั้งสองฝ่ายเน้นเรื่องความต้องการความเข้าใจ กำลังใจ และต้องการให้เป็นคู่คิด คู่ปรึกษาหารือได้ นอกจากนั้นผู้หญิงยังต้องการให้ผู้ชายให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอันดับหนึ่งอีกอย่างหนึ่งด้วย ส่วนความคาดหวังอันดับหนึ่งของทั้งชายและหญิงในชีวิตคู่ คือ ต้องการความมั่นคงในเศรษฐกิจฐานะและต้องการให้คู่สมรสมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูกด้วยกัน ด้านความแตกต่าง คือ ผู้ชายต้องการให้ฝ่ายหญิงมีความสัมพันธ์กับญาติมากขึ้น แต่ผู้หญิงต้องการให้ญาติและเพื่อนมีอิทธิพลต่อฝ่ายชายลดลง วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2545; 47(3):197-208.

คำสำคัญ คู่สมรส ความคาดหวังจากการมีชีวิตคู่

ครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญในการสร้างและพัฒนาเยาวชนของประเทศ องค์ประกอบหนึ่งของครอบครัวที่มีความสำคัญคือ บทบาทของพ่อแม่ หากเปรียบครอบครัวเป็นบ้าน บทบาทของพ่อแม่ก็เหมือนเสาหลักของบ้าน ส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ของพ่อและแม่คือ บทบาทสามี-ภรรยาการใช้ชีวิตร่วมกันของคนสองคน นั้นต้องอาศัยการปรับตัวเข้าหากัน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การแสดงความรู้สึกออกมาอย่างเหมาะสม ความรับผิดชอบ และการเปลี่ยนแปลง บทบาทบางอย่างของตนเองในสังคม ฯลฯ มีงานวิจัยของไทยหลายเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความเครียดในชีวิตคู่และการเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตร่วมกัน เช่น การศึกษาของอัมพร รัตนวิทย์¹ พบว่าปัญหาชีวิตคู่มาเป็นอันดับ 3 รองมาจากเรื่องลูกและสุขภาพในกลุ่มสตรีวัยทำงานที่โทรมาใช้บริการสายด่วนสุขภาพจิต โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา จรุง เมืองธนะ และ เสี่ยงม วงศ์สวัสดิ์² ศึกษาพฤติกรรมทำร้ายร่างกายภรรยาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าร้อยละ 24.4 ของสามีทำร้ายร่างกายภรรยาอย่างน้อย 1 ครั้ง และเกือบทั้งหมดเกิดในบ้าน โดยมีเหตุฉวาคือ ความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน ดิดสุรา ปัญหาเศรษฐกิจติดพันผู้หญิง อำไพรรัตน์ อักษรพรหม³ ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวด้วยเครื่องมือชี้วัดความสัมพันธ์ของครอบครัวในประชากร 1,200 คน พบว่าคู่สมรสทั้ง 2 ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวได้ดีเพียงด้านเดียว คือ การแก้ปัญหา ส่วนหน้าที่ในด้านสื่อสาร การปฏิบัติตามบทบาท สนใจอารมณ์ความรู้สึก ผูกพันรักใคร่ และคุมพฤติกรรมยังบกพร่อง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเพิ่มของ ไชยยนต์ สุขบาล⁴ พบว่าการที่ภรรยาสามารถรับรู้ความรัก ความห่วงใยของสามีจะมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญ พรณพิมล หล่อตระกูล และ จันทรชนก โยธินชวัลย์⁵ ศึกษาพฤติกรรมของคู่สมรสไทย ใน

เรื่องการทำหน้าที่ครอบครัว พบว่าครอบครัวที่มีเศรษฐกิจฐานะดีมีผลต่อการทำหน้าที่ของครอบครัวดีในทุกด้าน อินทรา พัวสกุล และ ปทุมทิพย์ สุภานันท์⁶ รายงานว่าครอบครัวไทยมีทัศนคติต่อการใช้เวลาว่างและการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่า ความผูกพันในครอบครัว สัมพันธ์ภาพที่ดีของสามีภรรยาจะช่วยในการลดความเครียดและปัญหาที่ตามมา ดังนั้นการสร้างชีวิตคู่ให้เป็นสุขจึงเป็นสิ่งสำคัญ งานวิจัยในต่างประเทศที่มุ่งเน้นในเรื่องของชีวิตคู่ที่เป็นสุข (Happy marriage) อยู่ในหลายเรื่อง ดังเช่น Arlene Skolnick⁷ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของคู่สมรสว่ามีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสูงและไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นไปในทางที่เลวลงเสมอ ปัจจัยต่างๆ เช่น เงิน สุขภาพ ความสำเร็จในอาชีพการงาน ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นสุขของชีวิตคู่ทั้งสิ้น John Gottman⁸ กล่าวในบทความของเขา ที่รวบรวมมาจากงานวิจัยว่า ความสุขในชีวิตสมรสมาจากความสามารถในการจัดสมดุลของปฏิภริยาที่กระทบตอกันนั้น หมายถึง การนำสิ่งดี ๆ ต่าง ๆ ที่คู่สมรสเคยกระทำมาลบล้างสิ่งไม่ดีที่ได้กระทำไป Jerry M. Lewis⁹ ได้ศึกษาในคู่สมรส 12 คู่ของอเมริกา พบว่าสิ่งที่ทำให้คู่สมรสมีความสุขประกอบด้วย การให้ความรักและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเคารพในความแตกต่างของมุมมองและความรู้สึก ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้นและขอบเขตที่ชัดเจนระหว่างพ่อแม่ และลูก แม้จะเป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรที่มีจำนวนน้อย แต่ก็แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบสำคัญที่คู่สมรสต้องการตอกัน ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมา แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในต่างประเทศมีอิทธิพลของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ฉะนั้น ผลการศึกษาในต่างประเทศอาจใช้ไม่ได้กับการชีวิตคู่ของคนไทย จึงควรมีการศึกษาของคนไทยเอง การศึกษาถึงชีวิตคู่ที่ผ่านมาของประเทศไทย

มักเป็นการศึกษาถึงปัญหา (risk factors) และผลที่ตามมาของชีวิตคู่ที่มีปัญหาเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในด้านบวกของชีวิตคู่คือ ต้องการศึกษหาปัจจัยที่จะส่งเสริมชีวิตคู่ (protective factors) ให้แข็งแรงขึ้น เพื่อที่สามีภรรยาจะได้เพิ่มความสามารถในการใช้ชีวิตคู่อย่างมีความสุขมากขึ้นและต่างคนต่างเข้าใจ ความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้นรวมทั้งช่วยให้สามารถตอบสนองความต้องการของทั้งสองฝ่ายได้ดียิ่งขึ้น

รายงานนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาความต้องการของชีวิตคู่ที่กำลังทำการศึกษายู่ คือ เป็นเพียงการรายงานเฉพาะในส่วนคำถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างอิสระ

วัสดุและวิธีการ

การสุ่มเลือกประชากรที่นำมาศึกษาจากหน่วยงานที่เข้ามาติดต่อกับทางภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เช่น มาฟังการบรรยาย มาขอความช่วยเหลือในการทำงานสุขภาพจิตโรงเรียน มาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในโรงงาน เป็นต้น และเฉลี่ยกระจายตามลักษณะของอาชีพ โดยมีกลุ่มอาชีพต่างๆ ดังนี้ แพทย์ พยาบาล ครู ทหารเรือนพนักงานบริษัท คนงานโรงงานอุตสาหกรรม โดยกระจายแบบสอบถามผ่านหัวหน้างานโดยตรง จำนวน 1,200 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 727 ฉบับ

แบบสอบถามที่ใช้ คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรเช่นอายุ เพศ เชื้อชาติ การศึกษา ศาสนา เหตุผลในการสมรส รายได้ รายจ่าย เป็นต้น ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตคู่ ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับทัศนคติต่อคู่สมรสทั้งในด้านบวกและด้านลบ จำนวน 47 ข้อ

เช่น การได้รับความรัก ความอบอุ่น ยกย่องให้เกียรติ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สุขภาพจิตที่ดีขึ้น หรือปัญหาทะเลาะกัน คู่สมรสพุดจาตถูก คู่สมรสมีพฤติกรรมเอาแต่ใจ ไม่ช่วยเหลือ ดิดเหล้าติดบุหรี่ ก้าวถ่างชีวิต เป็นต้น และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคาดหวังในชีวิตสมรส โดยถามว่า “สิ่งที่ท่านต้องการให้คู่สมรสของท่านเป็น หรือสิ่งที่ท่านคาดหวังจากชีวิตสมรสมากที่สุด 5 ลำดับ” คือ แล้วเว้นที่ให้ผู้ตอบบรรยาย รายงานฉบับนี้คือ การศึกษาวิจัยคำตอบส่วนที่ได้มาจากคำถามปลายเปิดของแบบสอบถามชุดใหญ่

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานจากแบบสอบถามทั้งหมดได้รับการลงรหัสและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ Descriptive statistic จากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window v. 7.0

เนื่องจากข้อมูลที่ได้มาจากคำถามปลายเปิดจึงมีคำตอบหลากหลายมาก คำตอบทั้งหมดมี 1865 คำตอบ ได้รับการจัดเป็นหมวดหมู่ภายหลังจากได้ข้อมูลทั้งหมด โดยจัดคำตอบที่มีเนื้อหาและใจความซ้ำกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันแล้วนำมาคำนวณทางสถิติพื้นฐานเป็นร้อยละ

ผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร จำนวน 727 คน อายุตั้งแต่ 21-75 ปี อัตราส่วนผู้ชาย : ผู้หญิง = 1:2 อายุเฉลี่ยของผู้ชาย 41.91 ปี (SD = 5.56) อายุเฉลี่ยของผู้หญิง 41.51 ปี (SD = 8.57) ผู้ชายมีช่วงอายุที่มีจำนวนกลุ่มประชากรสูงสุด 41-49 ปี (ร้อยละ 48.6) ผู้หญิงมีช่วงอายุที่มีจำนวนกลุ่มประชากรสูงสุด 37-44 ปี (ร้อยละ 56.8) การศึกษา ศาสนา และรายได้ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร

การศึกษา :	ชาย (ร้อยละ)	หญิง (ร้อยละ)
ประถม	7	6
มัธยม	23.1	17.6
ปวช.	7.9	7.2
อนุปริญญา	7.0	6.4
ปริญญาตรี	38.8	48.2
สูงกว่าปริญญาตรี	14.5	11.5
ไม่เรียน	1.7	3.1
ศาสนา :		
พุทธ	95.5	96.1
คริสต์	2	2.5
อิสลาม	2.5	1.4
ไม่มีศาสนา	0	0
รายได้ :		
ไม่มีรายได้	0.4	4.7
ต่ำกว่า 5,000	5.4	6.8
5,001 - 10,000	16.9	16.6
10,001 - 30,000	52.1	45.7
30,001 - 60,000	12.4	16.6
มากกว่า 60,000	11.6	5.7
ไม่แน่นอน	1.2	3.9

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังในชีวิตคู่

มีผู้ตอบคำถามปลายเปิดเป็นชาย 157 คน คิดเป็นร้อยละ 64.88 ของผู้ชายทั้งหมด และผู้หญิงตอบ 349 คน คิดเป็นร้อยละ 71.52 ของผู้หญิงทั้งหมด ลักษณะคำตอบแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) ความคาดหวังจากคู่สมรส (2) ความคาดหวังจากการมีชีวิตคู่ (3) ความคาดหวังที่เกี่ยวกับลูก (4) ความคาดหวังที่เกี่ยวกับบุคคลรอบข้าง

ความคาดหวังจากคู่สมรส สามารถจัดหมวดหมู่ได้ ดังนี้

1. ความต้องการทางจิตใจ (emotional needs) ซึ่งประกอบด้วย

- ความเข้าใจ กำลังใจ ที่ปรึกษา คู่คิด
- ความรัก อบอุ่น เอาใจใส่ ห่วงใย เอื้ออาทร
- ให้เกียรติ นับถือ ไม่ติดต่อหน้าเพื่อน
- ความอ่อนโยน
- ความสม่ำเสมอ
- การดูแลปกป้อง
- การให้อภัย

2. ให้ความสำคัญกับครอบครัว ใช้เวลา ให้

ความสนใจ รับผิดชอบ เสียสละความสุขตนเอง

3. ความไว้วางใจ เชื่อสัจย์ ไม่โกหก รักเดียวใจเดียว

4. ความสำเร็จในอาชีพการงาน อนาคตดี ทำงานเก่ง มั่นคงก้าวหน้าในหน้าที่ ชัยชนะ

5. เลิกคาดหวัง เลิกอวยมุข เลิกจู้จี้ ชื่นชอบ

6. เป็นคนดี เมตตา โอบอ้อมอารี มีศีลธรรม ไม่ชิงอำนาจ ลดความทะเยอทะยาน พอใจในสิ่งที่มี

7. มีสุขภาพดี อายุยืน

8. เป็นผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ มั่นใจในตนเอง เปิดใจกว้าง แก้ปัญหารอบคอบ

9. อารมณ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ใจเย็น แจ่มใส ผ่อนหนักเป็นเบา

10. มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็น ไม่เอาแต่ใจ

11. ช่วยเหลืองาน แบ่งเบาภาระ

12. ต้องการเป็นส่วนตัว อิสระ ไม่ก้าวก่ายความคิด

13. พักผ่อนหาความสุข กิจกรรมในครอบครัว ไปเที่ยวต่างจังหวัด กินอาหารนอกบ้าน

14. พัฒนาตนเอง เอาใจใส่ตนเอง เฉลียวฉลาด วางตัวเหมาะสม

15. เพศสัมพันธ์ ความสุขทางเพศ

จำนวนการตอบในแต่ละหัวข้อได้แสดงไว้ในตารางที่ 2 และ 3 และพบว่า 3 อันดับแรกของผู้ชายคาดหวังจากคู่สมรส ตามลำดับ คือ (1) ความเข้าใจ กำลังใจ ที่ปรึกษา คู่คิด ร้อยละ 14.4 (2) ความรักอบอุ่น เอาใจใส่ ห่วงใย ร้อยละ 10 (3) ให้ความสำคัญกับครอบครัว ร้อยละ 9.4 และ 3 อันดับแรกของผู้หญิงคาดหวังจากคู่สมรส ตามลำดับ คือ (1) ความเข้าใจ ที่ปรึกษา กำลังใจ คู่คิด ร้อยละ 15 (2) ให้ความสำคัญกับครอบครัว ร้อยละ 15 และ (3) ความรัก อบอุ่น เอาใจใส่ ห่วงใย ร้อยละ 13

ตารางที่ 2 คำตอบความคาดหวังจากคู่สมรสของผู้ชาย

ความคาดหวังจากคู่สมรส	ชาย	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ความต้องการทางจิตใจ		
● ความเข้าใจ กำลังใจ ฯ	52	14.4
● ความรัก ความอบอุ่น ฯ	36	10
● ให้เกียรติ นับถือ ฯ	14	4
● อ่อนโยน	9	2.5
● สม่่าเสมอ	2	0.5
● ดูแลปกป้อง	1	-
● ให้อภัย	1	-
2. ให้ความสำคัญกับครอบครัว ฯ	34	9.4
3. เป็นคนดี เมตตา ฯ	27	7.6
4. สำเร็จในอาชีพการงาน ฯ	24	6.7
5. สุขภาพดี อายุยืน	24	6.7
6. มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็น ฯ	23	6.5
7. ความไว้วางใจ ฯ	22	6.2
8. เลิกคาดหวัง เลิกจู้จี้ ฯ	21	5.9
9. อารมณ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ฯ	20	5.6
10. เป็นผู้นำ ฯ	17	4.8
11. ความเป็นส่วนตัว ฯ	11	3
12. พัฒนาตนเอง ฯ	11	3
13. ช่วยเหลืองาน แบ่งเบาภาระ	8	2.2
14. พักผ่อน หาความสุข	4	1
15. สุขสบายทางเพศ	1	-
รวม	362	100

ตารางที่ 3 คำตอบ ความคาดหวังจากคู่สมรสของผู้หญิง

ความคาดหวังจากคู่สมรส	หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ความต้องการทางจิตใจ		
● ความเข้าใจ กำลังใจ ๑	148	15
● ความรัก ความอบอุ่น ๑	127	13
● ให้เกียรติ นับถือ ๑	29	3
● อ่อนโยน	16	1.6
● สม่่าเสมอ	12	1
● ดูแลปกป้อง	6	0.6
● ให้อภัย	6	0.6
2. ให้ความสำคัญกับครอบครัว ๑	142	15
3. ความไว้วางใจ ๑	117	12
4. สำเร็จในอาชีพการงาน ๑	52	5.3
5. เลิกคาดหวัง เลิกจู้จี้ ๑	52	5.3
6. เป็นคนดี เมตตา ๑	48	4.8
7. สุขภาพดี อายุยืน	47	4.8
8. เป็นผู้นำ ๑	45	4.6
9. อารมณ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ๑	35	3.5
10. มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็น ๑	34	3.5
11. ช่วยเหลืองาน แบ่งเบาภาระ ๑	21	2.1
12. พักผ่อน หาความสุข	21	2.1
13. ความเป็นส่วนตัว ๑	11	1.1
14. พัฒนาตนเอง ๑	11	1.1
15. ความสุขทางเพศ	1	-
รวม	981	100

ความคาดหวังจากการมีชีวิตคู่ มีคำตอบแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม

1. ความสุขในชีวิต ความมั่นคงชีวิตคู่ ชีวิตสมบูรณ์ คุณภาพชีวิตที่ดี
2. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเงินดี ไม่มีหนี้ มีบ้าน มีรถ

ผู้ชายมีความต้องการในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากกว่าความสุขในชีวิตถึงเกือบเท่าตัว (ร้อยละ 64, ร้อยละ 36) ส่วนผู้หญิงต้องการทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจและต้องการความสุขในชีวิตคู่พอๆ กัน (ร้อยละ 52, ร้อยละ 47) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคาดหวังจากการมีชีวิตคู่

ความคาดหวังจากชีวิตสมรส	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความสุขในชีวิต	29	36	66	48
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	52	64	74	52
รวม	81	100	140	100

ความคาดหวังที่เกี่ยวกับลูก

สามารถจัดหมวดหมู่คำตอบเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ความปรารถนาที่ดีต่อลูก เช่น ให้อายุมีชีวิตที่ดี มีความสุข สุขภาพดี อนาคตดี ประสบความสำเร็จ มีการศึกษาดี
2. ความคาดหวังจากลูก เช่น คนดี ช่วยเหลือตนเอง เชื่อฟังพ่อแม่ ตั้งใจเรียนฯ

3. ความต้องการให้คู่สมรสมีส่วนร่วมในการดูแลอบรมลูก เช่น เป็นพ่อที่ดี แม่ที่ดี แบบอย่างที่ดี สอนลูก เป็นที่ปรึกษาของลูก มีเหตุผลกับลูก เอาใจใส่ลูก รักลูก

ทั้งผู้ชายและผู้หญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71, ร้อยละ 64) มีความคาดหวังที่เกี่ยวกับตัวลูกคือ ต้องการให้คู่สมรสมีส่วนร่วมในการดูแล และอบรมลูก จำนวนในการตอบแต่ละหัวข้อ ดังในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คำตอบความคาดหวังที่เกี่ยวกับลูก

ความคาดหวังที่เกี่ยวกับลูก	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความปรารถนาดีต่อลูก	17	18	20	12
ความคาดหวังจากลูก	11	11	39	24
ความต้องการให้คู่สมรสมีส่วนร่วมในการดูแล อบรมลูก	68	71	105	64
รวม	96	100	164	100

ตารางที่ 6 คำตอบความคาดหวังที่เกี่ยวกับบุคคลรอบข้าง

ความคาดหวังที่เกี่ยวกับบุคคลรอบข้าง	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการให้อิทธิพลของญาติและเพื่อนลดลง	4	25	15	52
ต้องการให้คู่สมรสมีความสัมพันธ์กับญาติและเพื่อนเพิ่มขึ้น	11	68	12	41
ต้องการจากญาติและเพื่อน	1	7	2	7
รวม	16	100	29	100

ความคาดหวังที่เกี่ยวกับบุคคลรอบข้าง

สามารถจัดหมวดหมู่คำตอบเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ต้องการให้อิทธิพลของญาติและเพื่อนลดลง เช่น ลดการช่วยเหลือญาติ เลิกเห็นพ้องสำคัญกว่าครอบครัว ตัดสินใจต่างๆ ได้โดยไม่ต้องปรึกษาญาติ เลิกเชื่อคนอื่นฯ

2. ต้องการให้คู่สมรสมีความสัมพันธ์กับญาติและเพื่อนเพิ่มขึ้น เช่น เอาใจใส่ญาติมากขึ้น เป็นลูกสะใภ้ที่ดี เป็นลูกที่ดี เคารพครอบครัวของทั้ง 2 ฝ่าย คบเพื่อนมากขึ้นฯ

3. ต้องการจากญาติพี่น้อง เช่น ญาติพี่น้องตีญาติพี่น้อง 2 ฝ่ายเข้าใจกันฯ

ผู้หญิงมีความคาดหวังให้คู่สมรสลดอิทธิพลของญาติและเพื่อนมากกว่าผู้ชาย (ร้อยละ 52, ร้อยละ 25) ในขณะที่ผู้ชายต้องการให้คู่สมรสมีความสัมพันธ์กับญาติและเพื่อนเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 68, ร้อยละ 4) แต่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงก็มีความต้องการใน 2 เรื่องนี้ด้วยกันทั้งคู่ และจำนวนการตอบแต่ละหัวข้อ แสดงในตารางที่ 6

อภิปราย

ในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด พบว่าผู้หญิงตอบคำถามปลายเปิดเหล่านี้ คิดเป็นร้อยละ 71.52 ของผู้หญิงที่ตอบทั้งหมด ส่วนผู้ชายตอบคำถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 64.88 ซึ่งน้อยกว่าผู้หญิง

ทั้งนี้อาจเกิดจากเหตุผลได้หลายประการ เช่น ผู้ชายไม่ต้องการตอบเพราะต้องใช้ความอดทนในการคิดและเขียนคำตอบจึงไม่ง่ายเท่าการให้เลือกคำตอบที่ได้เตรียมไว้ให้แล้วในส่วนอื่นของแบบสอบถาม หรืออาจเป็นการแสดงว่าผู้ชายมีความตระหนักรู้ (awareness) ถึงความต้องการของตัวเองได้ไม่มากเท่าผู้หญิง จึงไม่สามารถให้คำตอบได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะเป็นทั้ง 2 ประการร่วมกัน แต่โดยภาพรวมแล้วไม่ทั้งหมดของผู้ชายและผู้หญิงที่สามารถตระหนักรู้ถึงความต้องการของตัวเอง

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีความต้องการตรงกันหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจของตน และทั้งคู่ต่างต้องการให้คู่สมรสมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูกด้วยกัน อีกทั้งต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานะของครอบครัว การศึกษานี้จึงแสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้านจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในชีวิตสมรสที่จะช่วยให้ทั้งคู่ครองรักกันยืนนานและทำให้มีชีวิตคู่มั่นคง เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทั้งคู่ต้องการ เรื่องความต้องการด้านจิตใจของคู่สมรสจากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับเรื่องของความต้องการด้านจิตใจของชีวิตคู่จากการศึกษาของ นงพงา ลิ้มสุวรรณ¹⁰ และการศึกษาของ นงพงา ลิ้มสุวรรณ และ รัชชัย คงสกนธ์¹¹ ที่พบว่า

สาเหตุการเป็นภรรยาน้อยและสาเหตุการมีเมียน้อยของชายไทย ก็เป็นเรื่องของความต้องการทางจิตใจเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการได้ตระหนักถึงและตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของคู่สมรสทำให้สามารถนำมาปรับใช้เป็นปัจจัยที่จะเสริมสร้าง (protective factor) ชีวิตคู่ต่อไปได้ ฉะนั้นทั้งฝ่ายชายและหญิงจึงสมควรเอาใจใส่ที่จะตอบสนองความปรารถนาของจิตใจซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนน่าที่จะได้ค้นหาความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งโดยการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ซึ่งเหมือนกับที่ทั้งฝ่ายชายและหญิงได้เปิดเผยในแบบสอบถามเมื่อถูกขอให้ตอบแบบสอบถามนั่นเอง มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนหนึ่งได้รายงานว่าเกิดความชัดเจนถึงความต้องการของตนในชีวิตคู่เนื่องจากได้เกิดการสำรวจตนเองเกิดขึ้นในระหว่างตอบแบบสอบถามนั่นเอง ดังนั้นทั้งสามีและภรรยาทั้งคู่จึงควรได้ถามพุดคุยกันอย่างเนื่องๆ ซึ่งหมายถึงว่าทั้งสองคนต้องใช้เวลาพุดคุยกัน โดยไม่ปล่อยให้การะกึกที่วุ่นวายในชีวิตประจำวันมาแย่งเวลาของชีวิตคู่ไปจนหมดสิ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเครียด ความไม่พอใจ และความขมขื่นในชีวิตคู่จำนวนมาก

ในการศึกษายังพบความแตกต่างที่น่าสนใจคือ ฝ่ายหญิงให้ความสำคัญกับความเป็นครอบครัวมาก และอยากให้ฝ่ายชายให้ความสนใจเอาใจใส่ครอบครัวมากเท่าๆ กับความต้องการให้ฝ่ายชายตอบสนองความต้องการของจิตใจของฝ่ายหญิงที่เดียว (ร้อยละ 15) นอกจากนั้นฝ่ายหญิงยังแสดงออกถึงความต้องการที่จะเป็นครอบครัวมาก จนอยากลดอิทธิพลของญาติและเพื่อนที่มีต่อสามี (ร้อยละ 52) มากกว่าที่ผู้ชายอยากให้อิทธิพลของญาติและเพื่อนที่มีต่อภรรยา (ร้อยละ 25) ทั้งนี้ อาจเกิดจากลักษณะทัศนคติความต้องการเป็นเจ้าของของผู้หญิงอาจมากกว่าของผู้ชาย เพราะนอกจากฝ่ายชายจะแสดงความต้องการในเรื่องความเป็นครอบครัว (ร้อยละ 9.4) น้อยกว่าผู้หญิงแล้ว ผู้ชาย

ยังต้องการให้ภรรยามีความสัมพันธ์กับญาติมากขึ้น (ร้อยละ 68) ขณะที่ผู้หญิงต้องการให้สามีมีความสัมพันธ์กับญาติมากขึ้นน้อยกว่า (ร้อยละ 41) ซึ่งความแตกต่าง 2 ประการหลังอาจนำไปสู่ความขุ่นเคืองใจหรือความขัดแย้งในชีวิตสมรสได้เช่นกัน ถ้าขาดความเข้าใจและประนีประนอมต่อกันบ้างตามสมควร ฉะนั้นคู่สมรสจึงควรตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านี้ พร้อมทั้งบริหารจัดการให้ดีถึงปัญหาเกี่ยวกับญาติและเพื่อนของทั้ง 2 ฝ่าย คือ อย่าให้มารบกวนความสัมพันธ์ของชีวิตสมรสได้

ข้อสังเกตที่สะดุดตาความสนใจอย่างมากคือ คู่สมรสไทยส่วนใหญ่นั้นแสดงความต้องการของจิตใจเป็นความต้องการความเข้าใจ กำลังใจ การเป็นคู่คิดและที่ปรึกษามากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับความต้องการความรัก ความอบอุ่น ซึ่งมักพบเป็นปัจจัยแรกของคู่สมรสตะวันตกที่เน้นเรื่องความรักเป็นเรื่องใหญ่มาก ความแตกต่างตรงนี้จะชัดเจน เมื่อเทียบกับสังคมตะวันตก ส่วนที่เหมือนกันกับสังคมตะวันตกน่าจะเป็นที่ว่า ผู้หญิงเห็นความสำคัญของความรักมากกว่าผู้ชาย (ร้อยละ 13 เทียบกับร้อยละ 10) ขณะที่ผู้ชายเน้นเรื่องความอยู่รอดของครอบครัว คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากกว่าผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงให้ความสำคัญของการอยู่รอดและความสุขพอๆ กัน ฉะนั้นการที่ผู้หญิงให้ความสำคัญกับเรื่องความรักมากกว่าผู้ชายแล้ว สามีไม่เข้าใจจึงอาจไม่ตอบสนองให้ภรรยา ซึ่งตรงกับประสบการณ์ทางคลินิกของผู้วิจัยอย่างมาก เพราะบ่อยครั้งที่ภรรยาพูดว่า ไม่แน่ใจว่าสามีรักตนหรือไม่ แม้จะแต่งงานกันมาหลายสิบปี เพราะสามีไม่เคยพูดว่ารักภรรยาเลย บางครั้งภรรยาจะรู้สึกน้อยใจที่สามีไม่เคยแสดงออกถึงความรักที่มีต่อตน

สรุป คือ ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงมีความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจ (Psychological needs) เป็นอันดับแรก จึงเป็นการเน้นย้ำ ถึงความสำคัญของ

จิตใจของคนซึ่งหมายรวมถึงจิตใจของคู่สมรสด้วย เป็นอย่างมากอีกครั้งหนึ่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การได้รู้ถึงปัจจัยบวก (protective factors) ของการใช้ชีวิตคู่ในคนไทยทำให้สามารถใช้ส่งเสริมความสัมพันธ์ของชีวิตสามีภรรยาให้มีความสุขมากขึ้น ยั่งยืน ยาวนานได้มากขึ้น ซึ่งช่วยป้องกันปัญหาหย่าร้างที่กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับ

2. ความรู้จากงานวิจัยนี้นำไปสู่การป้องกันปัญหาครอบครัวแตกแยก เพราะการล่มสลายของสถาบันครอบครัวนั้นเป็นสาเหตุหลักที่นำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตของคู่สมรส และปัญหาของเด็กและเยาวชนมากมาย เช่น ปัญหาที่ไม่สนใจเรียน มีพฤติกรรมเกเร ประพฤติผิดกฎหมายตลอดจนปัญหาการติดยาเสพติดในสังคมไทยที่มีความรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตอยู่ในขณะนี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างภาระให้สังคมโดยรวมอย่างหนัก

3. เป็นงานวิจัยนำร่องเพื่อนำไปสู่การศึกษาหาปัจจัยบวกที่จะใช้ส่งเสริมการใช้ชีวิตคู่ให้มากและกว้างขวางยิ่งขึ้นไปอีกโดยเฉพาะถ้าสามารถศึกษาในประชากรที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งประเทศไทยยิ่งจะให้ประโยชน์ในระดับชาติได้

เอกสารอ้างอิง

1. อัมพร รัตนวิทย์. ความเครียดในครอบครัวของสตรีวัยทำงานจากบริการสายด่วนสุขภาพจิต โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ในปี 2529-2539. เอกสารการประชุมวิชาการ กรมสุขภาพจิต ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2539.
2. จรุง เมืองธนะ, เสี่ยม วงศ์สวัสดิ์. พฤติกรรมสามีทำร้ายร่างกายภรรยาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. เอกสารการประชุมวิชาการ กรมสุขภาพจิต ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2541.
3. อำไพรัตน์ อักษรพรหม. การศึกษาความ

สัมพันธ์ในครอบครัวไทยด้วยเครื่องมือชี้วัดความสัมพันธ์ของครอบครัว. เอกสารประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุข ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2537.

4. ไชยยนต์ สุขบาล. การรับรู้ความรัก ความห่วงใยจากสามีกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคมชนบท อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. เอกสารการวิจัย พ.ศ.2537.
5. พรรณพิมล หล่อตระกูล, จันทร์ชนก โยธินชัชวาลย์. พฤติกรรมของคู่สมรสไทยในเรื่องการทำหน้าที่ครอบครัว. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2544; 46: 320-8.
6. อินทิรา พัวสกุล, ปทุมทิพย์ สุภานันท์. การใช้เวลาวางสร้างพลังครอบครัว. เอกสารประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิต ครั้งที่ 6 พ.ศ.2543.
7. Gottaman JM, Krokoff LJ. Marital interaction and satisfaction, a longitudinal view. Consulting Clin Psycho 1980; 57: 47-52.
8. Skolnick A. Longitudinal perspectives on marriage in present and past in middle life. In: Eichorn DH, Clausen J, Haan N, Honzik M, Mussen P, eds. Married life. New York: Academic Press, 1981.
9. Lewis JM, Beavers WR, Gossett JT, Phillips VA. No single thread. Psychological health in family systems. New York: Brunner-Mazel, 1976.
10. นงพงา ลิ้มสุวรรณ. สาเหตุการเป็นภรรยาน้อย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2537; 39: 14 - 28.
11. นงพงา ลิ้มสุวรรณ, รัชชัย คงสกลนธ์. สาเหตุการมีเมียน้อยในชายไทย 20 ราย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2541; 43: 207-16.

Thai Couples' Expectations from Marriage

*Nongpanga Limsuwan, M.D**

*Suwannee Puthisri, M.D**

Abstract

Objective: The purpose of this study was to investigate the needs married men and women living in Bangkok had from their spouse and to find out their expectations from their marriage.

Method: One thousand and two hundred married subjects with various occupations were randomly selected to respond to the research questionnaire designed by the researchers. Only the answers for one open-ended question---"What are the five most important expectations you have from your spouse and your marriage?"---were analyzed in this paper.

Results: There were 727 subjects who responded to the questionnaire. They were aged between 21 and 75 years, with the mean age of 42 years. The largest group of subjects (8%) were 43 years old. In terms of gender, the ration for men to women was 1 : 2. In other words, close to three-quarters, or 71.52%, were female, and 64.88% were male. The subjects responded to the open-ended question, and their responses could be divided into four categories: 1. Expectation from spouse, 2. Expectation from marriage, 3. Expectation regarding children, and 4. Expectation regarding relatives and friends. The findings revealed that the male subjects' highest expectation from their spouse was having their emotional needs met (31.4%), especially understanding, moral support, thinking, and advice (14.4%). As regards married females' expectation from their spouse, having psychological needs served ranked first (34.8%). In particular, females wanted their spouse to understand and support them (15%) as much as to recognize the significance of the family (15%). With regard to expectations from marriage, both male and female subjects expected to have financial security. Concerning expectation regarding children, the first-ranked expectations for both males and females were the same; that is, they wanted their spouse to share child-rearing responsibilities. Finally, for expectations regarding relatives and friends, male subjects wanted their spouse to establish closer relationships and have more involvement with their relatives and friends, whereas female subjects expected their spouse to be less influenced by their families and friends.

Conclusion: For both males and females, the most important expectation from the spouses was response to their psychological needs, especially the needs for understanding and support. Females also expected their husbands to be dedicated family men. Financial security and sharing responsibilities in the upbringing of their children were also greatly desired by both male and female subjects. However, male and female subjects were different in their expectations regarding relatives and friends. Men wanted their spouses to increase involvement with relatives and friends, while women wanted their husbands to be less influenced by relatives and friends. *J Psychiatr Assoc Thailand 2002; 47(3):197-208.*

Key words: Thai couples, expectations from marriage

*Department of Mental Health, Ramathibodi Hospital, Rama VI Road, Bangkok 10400